

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Живко Жеков – МУ „Проф. д-р П. Стоянов“ – Варна,
член на научно жури в конкурс за заемане на академичната
длъжност „Доцент“, обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски” в ДВ бр.
57/04.07.2023 г., Професионално направление 1.2. Педагогика
(Специална педагогика – Педагогика на лица със слухови
нарушения)

1. Съответствие на процедурата и подадената документация с действащата нормативна уредба

За участие в обявения конкурс е подала документи гл. ас. д-р Светослава Николова Съева от Факултет по педагогика на ЮЗУ „Неофит Рилски“, която е единствен кандидат за заемане на академичната длъжност „Доцент“. Конкурсът е обявен в съответствие със Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ЮЗУ „Неофит Рилски“.

2. Общо биографично представяне на кандидата (образование, квалификации, професионален опит и др.)

През 2001 г. гл. ас. д-р Светослава Николова Съева завършва Специална педагогика - педагог, слухово-речева рехабилитация и втора специалност “Логопедия”, ОКС „Бакалавър“ във ФНПП на СУ „Св. Кл. Охридски”, а през 2002 г. се дипломира като „Магистър“ по Специална педагогика - Слухово-речева рехабилитация в същият университет.

През 2006 г. придобива и професионална квалификация „Учител по английски език и литература в среден и горен курс на общообразователното училище“ към Факултет по класически и нови филологии на Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

През 2007 г. успешно защитава докторска дисертация във Висша атестационна комисия по научна специалност 05.07.04 „Специална педагогика“ на тема „Мултимедийна стратегия за овладяване на английски език от ученици със слухови нарушения от 9, 10 и 11 клас на специалните училища“ и придобива образователна и научна степен “Доктор”.

Професионалният път на гл. ас. д-р Светослава Николова Съева започва през м. февруари 2002 г. като асистент по Специална педагогика (слухово-речева рехабилитация) и академичното ѝ израстване следва м. февруари 2005 г. - старши асистент, а от м. ноември 2008 г. и към момента като главен асистент в Югозападен университет „Неофит Рилски“.

В този период работи и като индивидуален учител в Дневен център за рехабилитация и интеграция на деца със специални нужди „Покров Богородичен“ - гр. София. Последователно до м. юни 2010 г. работи в: Средно специално училище с детска градина за деца с увреден слух „Проф. Дечо Денев” - гр. София, като учител по английски език на ученици с увреден слух от 9, 10 и 11 клас на възраст от 16 до 23 години; 88 СОУ „Димитър Попниколов“ - гр. София, като учител по английски език на ученици от 5, 11 и 12 клас на възраст от 12 до 19 години.

От м. юли 2001 г. гл. ас. д-р Съева е правоспособен преводач-тълковник на български Жестов език.

В периода на преподавателската си работа участва активно в различни квалификационни курсове, научно-изследователски проекти и изгражда с голямо желание и професионализъм своята академична кариера.

3. Научна продукция

За участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „Доцент“ кандидатът - гл. ас. д-р Съева, е приложила публикации от периода 2005 – 2022 г., които последват заемането на длъжността „Главен асистент“. Участва в конкурса с 14 публикации както следва: 3 монографии (1 основен хабилитационен труд; 2 други монографии, които не са предложени за хабилитационен труд; 1 глава от „Наръчник за работа с хора с увреден слух“; 10 статии (от тях 4 в съавторство); 2 са реферирани и индексирани в световни бази данни с научна информация. От предложените публикации 2 са на английски език. Научната продукция отговаря на профила на обявения конкурс и е достатъчно основание за участие на д-р Съева в конкурса за доцент.

Всички представени в конкурса публикации заслужават висока оценка. В тях гл. ас. д-р Съева показва научен стил на писане, сериозна теоретична подготовка и аналитично мислене. Умението за критичен коментар на теоретични модели и отстояване на собствена позиция обясняват новаторския характер на авторските концепции и разработените инструменти. Ще се спра на монографичните трудове на кандидата, които по структура и съдържание заслужават специално внимание.

3.1. Съответствие с наукометричните показатели за заемане на академичната длъжност

Като цяло, научните трудове на гл. ас. д-р Светослава Съева надхвърлят минималните национални изисквания (по чл. 2б, ал. 2 и ал. 3 на ЗРАСРБ), а също и изискванията на ЮЗУ „Неофит Рилски“ за заемане на академичната длъжност „Доцент“ в научната област и професионалното направление на

конкурса, както е видно в таблицата по-долу.

Група от показатели	Съдържание	Брой точки според минималните изисквания за доцент	Точки на кандидата
А	Показател 1	50	50
Б	Показател 2	0	0
В	Показател 3	100	100
Г	Сума от показателите от 4 до 10	200	315
Д	Сума от показателите от 11 до 13	50	170

4. Научно теоретични, практико-приложни, художественотворчески и други приноси

Приносите от публикации можем да обединим в следните тематични области:

1. Значително е обогатена теорията в областта на Специалната педагогика и в частта от научното ѝ поле - Педагогика на лицата със слухови нарушения.

В трите представени монографии гл. ас. д-р Съева уточнява и прецизира част от понятийния и терминологичен апарат в областта на Специалната педагогика и особено в частта ѝ – Педагогика на лицата със слухови нарушения. Особено важно е да се отбележи утвърждаването на коректния и съответстващ на същността и използването му в света термин „Жестов език“, който следва да замени използваните в научните публикации и в практиката у нас некоректни термини като „жестомимичен език“, „мимика“, „жестомимика“, „жестомимична реч“, „българска мимика“, „знаков език“ и др.

В двете монографии (1 и 2 от Списъка на публикациите) са разработени цялостно два от най-актуалните за нашето време алтернативни подходи – „Билингвизъм” и „Тотална комуникация”. Изясняват се причините за тяхната поява, философската и социално-педагогическата им база, същността им, методологията и методите за приложението им и у нас в контекста на глобалната тема „Алтернативни подходи в обучението, комуникацията, социализацията и взаимодействието с лица със слухови нарушения”.

Статии 8 и 10 (от Списъка на публикациите) изясняват от научна гледна точка различни аспекти на глухотата и се подлагат на сериозен научен анализ някои факти, свързани с неразбирането на нейната същност и битуването на заблуждаващи и неиздържани в научен аспект митове.

В монографията „Глухота в семейството“ (3) се обсъждат редица идеи за справяне с глухотата. Допълнени са значително знанията за глухотата у нас. В научнообоснован аспект тя се разглежда като състояние в широк социален

аспект.

II. Обогадена е практиката в областта на Специалната педагогика и в микроструктурата Педагогика на лицата със слухови нарушения.

В качеството на водещ автор, през 2006 г., е създадена първата в България компютърна програма за обучение на лица със слухови нарушения по словесен английски език като втори/трети език за учащите – с и без наличието на български Жестов език. Програмата е апробирана лично от кандидата в настоящия конкурс, в продължение на една учебна година, като са установени и анализирани редица типични грешки, които допускат глухите учащи (6, 7, 9, 11).

Гл. ас. д-р Съева създава първите специализирани жестове и обосновава тяхната необходимост. Жестовите са въведени в практиката и значително подобряват обучението на учениците с нарушен слух. Направена е съпоставка на нововъведените жестове с тези за същите понятия в Унгария (4, 5).

Анализира се и се прави съпоставка на обучението във висшите училища по специалността „Специална педагогика“ в областта на „Педагогика на лица със слухови нарушения“ в България и Унгария (13, 14).

Направен е анализ от позицията на възприемането и разбирането на посланията от лицата със слухови нарушения на четиринадесет лингвистични групи надписи от екстериорната градска лингвистична среда, което подобрява комуникативната адекватност на индивида в социума. (2, 12).

III. Внесен е значителен дял в полето на научно-изследователската дейност в областта на Специалната педагогика и на микроструктурата ѝ – Педагогика на лицата със слухови нарушения.

При лицата със слухови нарушения е изследвано и анализирано взаимовлиянието между трите основни езика, използвани от тях – български словесен, български Жестов и английски словесен език. Обобщени са различни педагогически дейности, прилагани в процесите на чуждоезиковото обучение, в частност обучението по словесен английски език, съответно със и без наличието на Жестов език. (1, 2).

Констатирани и изяснени са особеностите при овладяването на графемите от английската азбука от учащи със слухови нарушения. (2)

5. Лични впечатления

Представените за рецензиране научни трудове отразяват по безспорен начин високите професионални качества на кандидата. Споделям отличното си впечатление от научните и академични постижения на гл. ас. д-р Съева. Тя е един изключително способен и амбициозен учен, който напълно отговаря на изискванията на конкурса, за който кандидатства.

6. Бележки, препоръки и въпроси

Нямам критични бележки и препоръки. Препоръчвам на колегата да продължи упорито да се развива и изявява в избраните от нея научни области.

7. Заключителна оценка

В заключение мога убедено да заявя, че в научното творчество на гл. ас. д-р Съева са налице голям брой теоретични и научно-приложни приноси. Документите и научната продукция, представени за участие в конкурса, отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, намирам за напълно основателно да дам своята положителна оценка и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Факултета по педагогика за избор на гл. ас. д-р Светослава Николова Съева за заемане на академичната длъжност „Доцент” в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика – Педагогика на лица със слухови нарушения).

Дата: 12.10.2023 г.

Член на журито:

(доц. д-р Ж. Жеков)

STATEMENT OF OPINION

from Associate Professor Zhivko Zhekov, PhD – Medical University "Prof. Dr. Paraskev Stoyanov" - Varna

member of the Scientific Jury in a competition for the academic position of "Associate Professor", announced by South-West University "Neofit Rilski" in State Gazette № 57/04.07.2023, under Professional direction 1.2. Pedagogy (Special pedagogy – Pedagogy of persons with hearing impairments)

1. Compliance of the procedure and the submitted documentation with the current regulations

To participate in the announced competition, Chief Assistant Professor Svetoslava Nikolova Saeva, PhD, from the "Faculty of Pedagogy" of the South-West University "Neofit Rilski" has submitted her documents and she is the only candidate for the academic position of "Associate Professor". The competition has been announced in accordance with the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations on the Terms and Conditions for the Acquisition of Scientific Degrees and the Occupancy of Academic Positions at the South-West University "Neofit Rilski".

2. General biographical presentation of the applicant (education, qualifications, professional experience, etc.)

In 2001 Chief Assistant Professor Svetoslava Nikolova Saeva, PhD, graduated in Special Pedagogy - Pedagogy, Auditory-Speech Rehabilitation and second specialty "Speech Therapy", "Bachelor" at the FPPE of SU "St. Kliment Ohridski", and in 2002 she graduated as a "Master" in Special Pedagogy - Hearing and Speech Rehabilitation at the same university.

In 2006, she acquired the professional qualification "Teacher of English language and literature in the middle and upper course of the general education school", at the Faculty of Classical and Modern Philologies of Sofia University "St. Kliment Ohridski".

In 2007, she successfully defended her doctoral dissertation at the Higher Attestation Commission in the scientific specialty 07.05.04 "Special pedagogy" on the topic "Multimedia strategy for acquiring English by students with hearing loss of the 9th, 10th and 11th grades of special schools" and acquired educational and scientific degree "Doctor".

The professional path of Chief Assistant Professor Svetoslava Nikolova Saeva, Ph.D., started in February 2002 as an Assistant Professor in Special pedagogy (auditory-speech rehabilitation) and continued her academic growth, namely in February 2005 - Senior Assistant Professor, and from November 2008 and currently as the Chief Assistant Professor at South-West University "Neofit Rilski".

During this period, she also worked as an individual teacher in the Day Care Center for the Rehabilitation and Integration of Children with Special Needs "Pokrov Bogorodichen" - Sofia. Consecutively until June 2010, she worked in: Secondary special school with a kindergarten for children with hearing impairments "Prof. Decho Denev" - the city of Sofia, as an English language teacher of 9th, 10th and 11th grade students aged 16 to 23; 88 "Dimitar Popnikolov" Secondary School - Sofia, as an English language teacher for 5th, 11th and 12th grade students aged 12 to 19 years.

Since July 2001, Chief Assistant Professor Saeva, Ph.D., has been a legally qualified translator-interpreter in Bulgarian Sign language.

During the period of her teaching work, she actively participated in various qualification courses, scientific research projects and building her academic career with great enthusiasm and professionalism.

3. Scientific production

To participate in the competition for the academic position „Associate Professor“, the candidate Chief Assistant Professor Saeva, PhD has attached publications from the period 2005 - 2022, which followed the occupation of the position of "Chief Assistant Professor". She participates in the competition with 14 publications as follows: 3 monographs (1 main habilitation thesis; 2 other monographs not proposed for habilitation theses; 1 chapter of the "Handbook for working with people with hearing impairments"; 10 articles (of them 4 in co-authorship); 2 are referenced and indexed in global databases with scientific information. Of the proposed publications, 2 are in English. The scientific production corresponds to the profile of the announced competition and is sufficient reason for Dr. Saeva's participation in the competition for associate professor .

All publications presented in the competition deserve high marks. In them Chief Assistant Professor Saeva, PhD, shows a scientific writing style, serious theoretical preparation and analytical thinking. The ability to critically comment on theoretical models and assert one's own position explain the innovative nature of the author's concepts and the developed tools. I will focus on the monographic works of the candidate, which in terms of structure and content deserve special attention.

3.1. Compliance with the scientometric indicators for occupying the academic position

In general, the scientific works of Chief Assistant Professor Svetoslava Saeva, PhD exceed the minimum national requirements (according to Article 2b, paragraph 2 and paragraph 3 of the the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria), as well as the requirements of the South-West University „Neofit Rilski“ to occupy the academic position of „Associate Professor“ in the scientific field and the professional field of the competition, as can be seen in the table below.

A group of indicators	Content	Number of points according to the minimum requirements for associate professor	Candidate points
A	Indicator 1	50	50
B	Indicator 2	0	0
C	Indicator 3	100	100
D	Total of indicators from 4 to 10	200	315
E	Total of indicators from 11 to 13	50	170

4. Scientific and theoretical, practical and applied, artistic and other contributions

Contributions from publications can be grouped into the following subject areas:

I. The theory in the field of Special Pedagogy and in the part of the scientific field - Pedagogy of persons with hearing loss has been significantly enriched.

In the three presented monographs, Chief Assistant Professor Ph.D. Saeva examines and clarifies part of the conceptual and terminological apparatus in the field of Special Pedagogy, and especially in its area - Pedagogy of persons with hearing impairments. It is especially important to note the confirmation of the correct and consistent with the essence and its use in the world term „sign language“, which should replace the incorrect terms used in scientific publications and in practice in our country such as “sign-mimic language“, “mimic“, “gestures“, “sign speech“, “Bulgarian mimicry“, etc.

In the two monographs (1 and 2 from the List of Publications), two of the most relevant alternative approaches of our time – „Bilingualism“ and „Total Communication“ - are fully developed. The reasons for their appearance, their philosophical and socio-pedagogical basis, their essence, methodology and methods of their application in our country as well in the context of the global topic “Alternative approaches in training, communication, socialization and interaction with persons with hearing loss“ are clarified.

Articles 8 and 10 (of the List of Publications) elucidate from a scientific point of view various aspects of deafness and subject to serious scientific analysis some facts connected with misunderstanding of its essence and the existence of misleading and scientifically unsupported myths.

The monograph “Deafness in the Family” (3) discusses a number of ideas for dealing with deafness. The knowledge about deafness in our country has been significantly expanded. In a scientifically based aspect, it is seen as a condition in a broad social aspect.

II. The practice in the field of Special pedagogy and in the Pedagogy microstructure of the people with hearing impairments has been enriched.

As the leading author, in 2006, the first computer program in Bulgaria was created for training persons with hearing impairments in verbal English as a second/third language for learners - with and without the presence of Bulgarian Sign language. The program was personally tested by the candidate in the current competition, during one school year, and a number of typical mistakes made by deaf students were identified and analyzed. (6, 7, 9, 11).

Chief Assistant Professor Ph.D. Saeva created the first specialized signs and justified their necessity. The signs have been put into practice and significantly improved the learning of students with hearing loss. A comparison of the newly introduced signs with those for the same concepts in Hungary was made (4, 5).

There is analysis and comparison of the education in higher education institutions in the specialty „Special pedagogy“ in the field of „Pedagogy of persons with hearing loss“ in Bulgaria and Hungary (13, 14).

An analysis was made from the perspective of the perception and understanding of messages by persons with hearing impairments of fourteen linguistic groups of inscriptions from the exterior urban linguistic environment, which improves the communicative adequacy of the individual in society (2, 12).

III. A significant share has been contributed to the field of scientific research in the field of Special pedagogy and its microstructure Pedagogy of persons with hearing impairments.

In the case of persons with hearing impairments, the mutual influence between the three main languages used by them - Bulgarian verbal, Bulgarian Sign language and English verbal language - was studied and analyzed. Different pedagogical activities applied in the processes of foreign language learning are summarized, in particular the teaching of verbal English, respectively with and without the presence of Sign language. (1, 2).

The peculiarities in mastering the graphemes of English alphabet by students with hearing loss have been established and clarified. (2)

5. Personal impressions

The scientific work submitted for review indisputably reflects the high professional qualities of the candidate. I share my excellent impression of the scientific and academic achievements of Chief Assistant Professor Saeva, PhD. She is an extremely capable and ambitious scientist who fully meets the requirements of the competition for which she is applying.

6. Notes, recommendations and questions

I have no critical notes and recommendations. I recommend that the colleague continues to persistently develop and perform in the scientific fields chosen by her.

7. Final assessment

In conclusion, I can confidently state that in the scientific work of Chief Assistant Professor Saeva, PhD, there is a large number of theoretical and applied scientific contributions. The documents and scientific production submitted for participation in the competition meet all the requirements of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria (LDASRB), the Regulations for the Implementation of the LDASRB and the Regulations of South-West University „Neofit Rilski“.

After familiarizing myself with the materials and the scientific work presented in the competition, I find it completely justified to give my positive assessment and to recommend to the Scientific Jury to prepare a report-proposal to the Faculty Council of the Faculty of Pedagogy for the selection of Chief Assistant Professor Svetoslava Nikolova Saeva, PhD, in the academic position of "Associate Professor" in the field of higher education 1. Pedagogical sciences, professional direction 1.2. Pedagogy (Special pedagogy – Pedagogy of persons with hearing impairments).

Date: 12.11.2023

Jury member:

(Associate Professor Zhivko Zhekov, PhD)